

hírek

Garas Klára a Román Csarnokban 2015-ben
(Józsa Dénes felvétele)

ELHUNYT MUZEOLÓGUSOKRA, MESTEREKRE EMLÉKEZÜNK

¶ Életének 98. évében elhunyt Garas Klára művészettörténész, a Szépművészeti Múzeum egykori főigazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. Az egyetem elvégzése után a Szépművészeti Múzeumban helyezkedett el, negyven évig dolgozott az intézménynél. A Régi Képtár osztályvezetője, tudományos titkár, majd 1964-től húsz éven át a múzeum főigazgatója volt. Kutatási területe a 16–18. századi magyarországi, itáliai és közép-európai festészet, valamint az osztrák barokk (Maulbertsch és köre) volt. A kutatómunka és a vezetői tevékenység mellett kiállítások sorát rendezte, ismeretterjesztő munkájával az intézmény gyűjteményét népszerűsítette, állandó résztvevője és előadója volt a kutatási profilját érintő konferenciáknak. 1977-ben Móra Ferenc-emlékéremmel, 2006-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével tüntették ki.

¶ Tragikus autóbalesetben elhunyt V. Székely György régész-numizmatikus, a Kecskeméti Katona József Múzeum munkatársa. 62 éves volt. Elsősorban az Árpád-kori és késő középkori településtörténet foglalkoztatta, érdekelték a középkori anyagi kultúra világi és egyházi emlékei is, de talán leginkább numizmatikusként vívott ki országos elismertséget. Szakmai munkáját Réthy László-jutaloméremmel ismerték el.

¶ Életének 97. évében elhunyt Mőcsényi Mihály Kossuth- és Széchenyi-díjas tájépítész, a Szent István Egyetem professor emeritusa. 1941-ben kapott kertészmérnöki diplomát a Kertészeti Akadémián, később művészettörténészi és építészmérnöki diplomát is szerzett. A Lakótervnel, majd a Vátnál foglalkozott városi zöldfelületek rendezésével és tervezésével, egyik legismertebb munkája a Feneketlen-tó környezetének rendezése, amellyel 1960-ban bízták meg. 1963-tól kezdte megszervezni a Kertészeti Egyetem táj- és kertépítészeti szakjának beindítását, 1969-ben nevezték ki tanszékvezetőnek. A hetvenes évek végén, a szakirány megszüntetése után, már nyugdíjasként látott hozzá batalongyöröki nyaralója, egy bányaudvar tájkertté alakításához, közben nemzetközi szervezetek életében játszott aktív szerepet. 1990-ben rektorként tért vissza az egyetemre, és önálló egyetemi karrá fejlesztette a tájépítészeti képzést. 1996-ban akadémiai doktornak avatták. Negyven évig kutatta Eszterháza barokk tájegyüttesét, élete utolsó éveiben részt vett a Városliget rendezésére létrehozott szakmai bizottságok munkájában. (MC)

ELISMERÉST KAPOTT MÚZEUMOK ÉS MUNKATÁRSAIK

¶ Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült Hajagos Csaba, a Kecskeméti Katona József Múzeum Történeti-

néprajzi osztályának történész-muzeológusa, Walterné Müller Judit, a pécsi Janus Pannoniusz Múzeum igazgatóhelyettese és Jarábik Gabriella, a Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma igazgatója. Móra Ferenc-díjat kapott Csizmaziáné Lipták-Pikó Mária, a szegedi Móra Ferenc Múzeum Közművelődési osztályának nyugalmazott osztályvezetője, a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ önkéntes múzeumpedagógiai koordinátora és Mihály Mária, a Szépművészeti Múzeum általános főigazgató-helyettese.

¶ Zirc város díszpolgárává avatták Tóth Sándort, az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumának nyugalmazott igazgatóját.

¶ Három díjat adományozott az Evangélikus Országos Múzeumnak idei gyűlésén az International Council of Museums (ICOM) múzeumi filmekkel és digitális alkalmazásokkal foglalkozó szakbizottsága: a fődíjon kívül ezüstéremmel tüntették ki az állandó kiállításon látható virtuális templomot bemutató alkalmazást, és különdíjjal jutalmazták a múzeum egyéb digitális tartalmait is. (MC)

ÁTADTÁK A SZÉP MAGYAR KÖNYV 2016 VERSENY DÍJAIT

¶ Díjat kapott a Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum *Nagas, Birds, Elephants* című angol nyelvű kiállítási katalógusa, mely az Emmi különdíját is elnyerte. Oklevelet nyert az Országos Széchényi Könyvtár *Propaganda az I. világháborúban* című kiadványa (egyben megkapta az Antall József-emlékdíjat is); az Udvarhelyi Erzsébet és Nagy Károly szerkesztette *Fejedelemszonyok és vallásszabadság Erdélyben* (Boldog Gizella Főegyházmegyei

Gyűjtemény) című kiadvány (e kötet kapta Áder János köztársasági elnök különdíját és az Emmi különdíját is); s a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria két kiadványa, a *Modigliani* és a *Picasso – Alakváltozások 1895–1972* című kiállítások katalógusa. (MTI)

ÚJ IGAZGATÓ MISKOLCON ÉS A NAGYMEZŐ UTCÁBAN

¶ Tóth Arnoldot, a múzeum volt igazgatóhelyettesét nevezték ki a miskolci Herman Ottó Múzeum vezetőjévé. Az új igazgató Pusztai Tamást váltja a múzeum élén, akinek a pályázatát nem találták érvényesnek, s az újabb körben Tóth pályázata győzedelmeskedett.

¶ Újabb négy évig Kőrösi Orsolya marad a budapesti Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ vezetője. (MC)

HAMAROSAN KEZDŐDŐ MÚZEUMFELÚJÍTÁSOK

¶ Szeptember elején bezárt az Iparművészeti Múzeum, amely átfogó műemléki rekonstrukción esik át, s a jelenlegi hármezer négyzetméteres kiállítóteret tízezer négyzetméterre bővíti. Az épülethez mélygarázs és egy új szárny is készül a Hógyes Endre utca felé, amelynek külső homlokzata Lechner eredeti terveit fogja követni, belül viszont a kortárs múzeumi elvárásoknak megfelelő, korszerű épületgépészeti elemekkel ellátott együttes lesz. A költözés egy évig tart, az építkezés várhatólag további háromig, majd újabb hurcolkodás következik – addig a Városligeti fasorban lévő Ráth György-villában várják majd a látogatókat.

¶ Több mint kétszázhatvanezer műtárgy csomagolása és költöztetése vár novembertől a Néprajzi Múzeum száz munkatársára. A kiürült kiállítási terekben összecsomagolt tárgyak az addigra elkészülő Szabolcs utcai raktárbázisba kerülnek, majd – ha minden pontosan a tervek szerint halad – 2019 végén kezdődhet a beköltözés a múzeum új, városligeti épületébe.

¶ Csaknem ötszázmillió forintból újítyják fel és bővítyik a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központot, hogy egy évtizeddel a gyűjtemény megvásárlása után állandó tárlatot hozzanak létre a világhírű fotográfus munkáiból. A tárlat a Tivoli mozi termében kaphat helyet, és 2018 októberében, a fotós születésnapján nyílhat meg. (MC)

ÚJ ÉS MEGÚJULT MÚZEUMI LÉTESÍTMÉNYEK

¶ Ismét megnyitotta kapuit a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren található szabadtéri repülőgép-múzeum, az Aeropark, így a korábbinál jóval nagyobb és komfortosabb körülmények között mutathatják végre be a magyar polgári légi közlekedés legjavát felvonultató gyűjteményüket.

¶ Befejeződött az óbudai Zichy-kastélyban a Vasarely Múzeum egy éven át tartó tatarozása és kiállítóhelyének korszerűsítése; a megújult, százötven műtárgyat felvonultató kiállítás – szó szerint is – új megvilágításba helyezi Victor Vasarely életművét.

¶ Újabb állandó kiállítóhellyel bővül a Janus Pannonius Múzeum: az intézmény működtetésében nyílt újra Pécs országos hírű patikamúzeuma, az e helyen 1897 óta működő

Szerecsen (más néven Sipőcz) Patika. A belső tér neorokokó tölgfabútorzata a pécsi Hoffmann Károly műhelyében, az ivókút és a bútorzat sokszínű virágmintás kerámiabetétjei a Zsolnay-gyárban készültek.

¶ Távíró-történeti állandó kiállítás nyílt Budapestben, mely Rákoskeresztúron, a Podmaniczky-Vigyázó-kastély felújított épületében talált helyet magának. A kis intézmény – amely ingyen látogatható – magánmúzeumként működik a régi távközlési szakember, Sáfár József gyűjteményéből.

¶ Új, a település néprajzi, történeti és régészeti emlékeit bemutató kiállítóhely létesült Kölcsey falujában, Álmosdon. Az Emmi Kubinyi Ágoston Program pályázatán nyert, összesen 2,8 millió forint értékű támogatásból felújították a falumúzeum száz négyzetméteres belső terét, valamint létrejött az *Álmosd fel-emelő századai* és az *Álmosd hagyományos paraszti kultúrája* című kiállítás. (MC)

GYARAPODÓ GYŰJTEMÉNYEINK

¶ Már hatszáznyolcvanöt műtárgyat számlál a világ egyik legjelentősebb magán Zsolnay-kollekciójaként számon tartott gyűjtemény Pécssett, miután Gyugyi László újabb tizenennyolc műtárgyat adományozott a városnak. A kerámiák között található több váza, tulipános dekorral ellátott eozintálka, milenniumi bögre, fedeles doboz, fogvájótartó, fedeles vajtartó, díszedény és fali tál.

¶ Előkerült Szombathely 1607-es kiváltságlevele, amelyet évszázadok óta elveszettek hittek. A privilégiumlevél – amely tartalmazza az 1407-es Zsigmond-kori kiváltságlevél szövegét is – a káptalani levéltár iratanyagának

rendezése során került elő a Szombathelyi Egyházmegyei Levéltárban. Az eredeti kiváltásglevelet azért kellett megújítani, mert a város levéltára, amelyet 1606-ban Bocskai hajdúi elől Németújvárra menekítettek, tűzvész áldozata lett.

¶ Megvásárolja az állam Aba-Novák Vilmos *Lengyel–magyar barátság* pannósorozatát, mely a varsói magyar kiállítás előcsarnokához készült 1939-ben. A másfél milliárdos vétel után a műtárgy vagyonkezelői jogát átadják a Szépművészeti Múzeumnak. (MC)

ELKÉSZÜLT A KÖZGYŰJTEMÉNYI DIGITALIZÁLÁSI STRATÉGIA

¶ A szemléletváltás következtében megújul a közgyűjteményi terület hagyományos feladatrendszere, amely a megőrzés, feldolgozás, bemutatás hármására épül. Az állományvédelmi digitalizálást ki kell egészíteni a felhasználói szempontokat figyelembe vevő, közzétételi célú digitalizálással. 2020-ig a közgyűjtemények digitalizált állományának – a teljes digitalizálandó állományhoz képest – meg kell közelítenie az ötven százalékot. Cél emellett, hogy a digitális tartalmak egy közös kereső felületen legyenek elérhetők, a közgyűjteményi tartalmakra épülő digitális tananyagok száma negyven százalékkal emelkedjen, és jelentősen nőjön a közgyűjtemények tartalomszolgáltatását igénybe vevő felhasználók száma. A második szakaszban, 2025-ig teljes körűvé kellene válnia az audiovizuális archívumok tartalomszolgáltatásának, és az internetes archiválási szolgáltatást ki kell terjeszteni a Kárpát-medence egész területére. (museum.hu)

MÚZEUMI GYARAPODÁS SZLOVÉNIÁBAN

¶ A muraszombati Muravidéki Múzeum és a Muraszombati Galéria vásárolta meg kormányzati és állami segítséggel a szlovén ipar egykori zászlóshajója, a csődbe ment Mura ruhagyár műgyűjteményét. A textilipari óriásvállalat fénykorában a művészetek jelentős pártolója volt. Az 1980-as években a muraszombati vállalat gyárépületeinek környékét a kor legjelentősebb szlovén szobrászművészeinek megrendelésre készült alkotásai díszítették, emellett festményeket is vásárolt a ruhagyár. (MTI)

MEGNÝILT A ZOBORALJA MÚZEUM

¶ A magángyűjteményből alapított alsódoboki múzeum bemutatja a felvidéki tájegység természeti kincseit, korabeli dokumentumok, metszetek, festmények és emléktárgyak segítségével felidézi a történelmet, s helyet kapott itt a néprajzi gyűjtemény is. Esterházy János ereklyéi, levelei, tárgyai mellett megemlékeznek Horthy Miklós kormányzó menyéről is, aki Nyitra környékéről származott, s az 1938 utáni évekből több olyan tárgy is van a múzeumban, amely a Nyitra környékiek tárgyi hagyatékából származik, például emlékek az orosz hadifogságból. (felvidek.ma)

FELÚJÍTÁSI HULLÁM AZ UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL

¶ Az Európai Unió által finanszírozott regionális operatív program keretében újítták fel többek között a Kós Károly által tervezett sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumot,

s Marosvásárhelyen nekifoghatnak a természettudományi múzeum neoklasszikus stílusú épülete, valamint a Kultúrpalota renoválásának is. Petrozsény önkormányzata uniós alapokból a városban működő bányászati múzeum korszerűsítésére kapott pénzt, Beszterce-Naszód megye önkormányzata pedig felújítja a paszmosi (Posmus) Teleki-kastélyt. A Tarisznyás Márton Múzeum rekonstrukciója Gyergyószentmiklós legelső emeletes, kőből épített házat menti meg az enyészettől. Több mint kétmillió euróból újítják fel a nagyváradi szecessziós múzeumnak otthont adó Darvas–La Roche-házat. Ugyanott önkormányzati forrásból szépül meg az egykori Szent László Szabadkőműves Páholy háza, melyből Kelet-Európa egyetlen szabadkőműves-múzeumát alakítaná ki a váradi önkormányzat. (MC)

VIRTUÁLIS NAPRAFORGÓÜNNEP

¶ Rendhagyó módon, egynapos online kiállítás keretében mutatta be Vincent van Gogh öt napraforgós festményét a Londoni Nemzeti Galéria. A festő legnépszerűbb művei közé tartozó csendéleteket a világ különböző pontjain: Tokióban, Amszterdamban, Philadelphiában, Münchenben és Londonban őrzik, s a Facebook Live segítségével, virtuális tárlatvezetés keretében mutatták be e műveket. A „körkapcsolásban” tizenöt perces tárlatvezetést tartott az adott intézmény egy-egy szakértője, aki aztán átadta a szót a következő galériának. A narrátor Willem van Gogh, a festő fivérének dédunokája volt. Az izgalmas tárlatvezetések videóit megtekinthetők a www.facebook.com/pg/thenationalgallery címen.

ONLINE TÁRLATOT NYITOTT A GUGGENHEIM MÚZEUM

¶ A világ egyik legnagyobb múzeuma három intézményében, New Yorkban, Velencében és Bilbaóban az állandó gyűjtemény körülbelül hétezer alkotást tesz ki, ezekből látható most ezerhétszáz a mindenki számára hozzáférhető internetes tárlaton. A képek hatszázhuszonöt művész nevéhez köthetők, a különleges tárlaton többek között Cézanne, Modigliani, Picasso és Pollock munkája is megtekinthető. Látható több magyar vonatkozású kép is. A magyar mezőnyből kiemelkedik Moholy-Nagy László, akinek huszonhárom műve lett most neten hozzáférhető. (www.guggenheim.org/collection-online)

A VILÁG ÖSSZES HÉBER KÉZIRATÁT ELÉRHETŐVÉ TESZIK A NETEN

¶ A Jeruzsálemben működő Izraeli Nemzeti Könyvtár interneten hozzáférhetővé és kutathatóvá teszi a világ legnagyobb héber kéziratgyűjteményét. A honlapon több tucat könyvtár, archívum és gyűjtemény kincsei lesznek elérhetők. A jeruzsálemi könyvtárnak mintegy nyolcvanötezer kézirata van negyven országból, ebből tízezer eredeti dokumentumot a könyvtárban őriznek, a többi mikrofilmen, fénymásolatban vagy digitalizált formában birtokolják, s ezekből negyvenötezeret máris feltöltöttek az új honlapra. A könyvtár gyűjteményében négy milliárd fényképfelvételt is tartanak különböző kéziratokról, ezek interneten elérhetővé tétele mintegy két évtizednyi további munkát igényel. (web.nli.org.il/sites/nlis/en/manuscript)

GYÁSZOL AZ MTA BTK MŰVÉSZETTÖRTÉNETI INTÉZETE

¶ Életének 79. évében elhunyt Tímár Árpád, aki 1970-től volt az intézet munkatársa, több mint húsz évig az *Ars Hungarica* felelős szerkesztője, munkáját Opus Mirabile-, Fülep Lajos- és Németh Lajos-díjjal ismerték el. 82 éves korában hunyt el Bernáth Mária (Marili), 1969 és 1996 között a kutatóintézet munkatársa, majd főmunkatársa, 15 évig az *Ars Hungarica* felelős szerkesztője, Rippl-Rónai József monográfusa, édesapja, Bernáth Aurél hagyatékának gondozója. (MC)

LOPOTT ÓKORI VÁZÁT FOGLALT LE A HATÓSÁG A METROPOLITANTÓL

¶ Csaknem három évtizedig csodálhatták a New York-i Metropolitan Múzeum látogatói azt a vörösalakos ókori görög vázát, amelyt még Kr. e. 360 körül készített a korszak egyik legismertebb fazekasa, Pythón. A műalkotást azonban most lefoglalta a manhattani kerületi ügyészség, mivel minden kétséget kizáróan lopott műtárgyról van szó, amely illegális ásatáson került elő még a hetvenes években. A tárgyat a Met 1989-ben a Sotheby's aukciósház egyik árverésén vette. (mno.hu)

ÚJRANYÍLIK A RÓMAI KATAKOMBARENDSZER

¶ Az ősi, tizenkét kilométer hosszú sírrendszer huszonhatezer ember végső nyughelye, egyben a Róma alatt húzódó katakombák legnagyobbika. A csaknem ezerhatszáz éves freskókat kalciumlerakódások, algák

és az olajlámpások füstje fedte be mindedig. Ezek eltávolítása szó szerint több évtizedig zajlott a lézeres technológia segítségével. A Vatikán hathatós pénzügyi támogatásával felújított katakombarendszer egy kisebb múzeum megnyitása után az év második felétől látogatható. (MTI)

SPANYOL MÚZEUMOKNAK ADJA GYŰJTEMÉNYÉT EGY AMERIKAI MECÉNÁS

¶ Roberto Polo spanyol származású amerikai mecénás hétezer darabos modern és kortárs művészeti gyűjteményét tizenöt évre két spanyol, egy toledói és a cuenca-i múzeumnak adja, s remények szerint az intézmények ezáltal bekerülhetnek a nagy nemzetközi múzeumok közé. A várhatóan 2018 nyarától látható gyűjteményben szerepelnek mások mellett a német Max Ernst, a francia Henri-Edmond Cross, az amerikai Howard Meh-ring, a magyar Moholy-Nagy László, a német Karl Schmidt-Rottluff és a belga Paul Joostens munkái. A felajánlás tartalmazza Roberto Polo teljes könyvtárát is. A gyűjtő nem tartja kizártnak, hogy a tizenöt év leteltével a kollekciót végleg a spanyol múzeumoknak adományozza. (MTI)

MEGNYÍLT A PALESZTIN MÚZEUM ELSŐ KIÁLLÍTÁSA

¶ A vitatott státusú Jeruzsálemmel foglalkozik az új Palesztin Nemzeti Múzeum csaknem egyéves késéssel megnyitott első kiállítása. A Rámalláh közelében álló múzeum húszéves erőfeszítés eredményeképpen

huszonnyolcmillió dollárból (mintegy nyolcmilliárd forintból) épült fel a palesztin Birzeit Egyetem campusán. A tárlaton negyvennyolc palesztin, arab és más nemzetiségű művész mutatja be a szent várost, több mű emlékeztet a Kelet-Jeruzsálemet Ciszjordánia többi részétől elzáró, sokfelé nyolc méter magas betonfalból álló kerítésrendszerre és a város környékén, az 1967-ben Jordániától elfoglalt területeken létrehozott izraeli telepekre. (MTI)

ELHUNYT A VIKTÓRIA & ALBERT MÚZEUM EGYKORI IGAZGATÓJA

¶ A súlyos betegségben, hatvankét évesen elhunyt Martin Roth Németország egyik legjelentősebb múzeumigazgatója volt. 1991 és 2001 között Drezdában a Német Higiéniai Múzeumot vezette, majd 2011-ig a Drezdai Állami Műgyűjtemény élén állt. 1995 és 2003 között a Német Múzeumok Szövetségét is irányította. 2011-től öt éven át igazgatta a londoni Victoria & Albert Múzeumot: ő volt az első német egy brit csúcsmúzeum élén. Lemondását a Brexittel indokolta. Irányításával a múzeum 2016-ban látogatói rekordot döntött – 3,9 millióan keresték fel – és elnyerte az év múzeuma címet Nagy-Britanniában. (MTI)

FELÚJÍTOTTÁK A VICTORIA & ALBERT MÚZEUMOT

¶ Megnyílt a nagyközönség előtt a londoni Victoria & Albert Museum új bejárati udvara, előcsarnoka és az Európa egyik legnagyobb időszaki kiállítótermeként beharangozott új alagsori galériája az intézmény 49,5 millió

fontot felölelő kibővítési munkálatainak eredményeként. A londoni építész, Amanda Levete által megálmodott új épületrészek kialakítása a múzeum műemlék épületén végrehajtott legnagyobb volumenű változtatás volt az elmúlt több mint száz évben. A felújításhoz a lottóalapon kívül brit és amerikai alapítványok is hozzájárultak. (MTI)

BÚCSÚZUNK VOLT KOLLÉGÁNKTÓL

¶ Azok az olvasóink, akik esetleg nemcsak lapunk cikkeit szokták rendszeresen elolvasni, de esetleg időnként átböngészik az impresszumot is, hogy lássák, kik is készítik nekik ezt a kiadványt, a 2012-es évben néhány számban találkozhattak Cmarits Gábor nevével. Gábor mindössze néhány hónapig volt a MúzeumCafé lapmenedzsere; korábban évekig a Magyar Televízió kulturális műsorai-ban dolgozott szerkesztő-riporterként, miközben az akkori Nemzeti Színház színpadán is több előadásban lehetett őt látni. A velünk töltött hónapjai alatt, amíg segített előmozdítani lapunk ismertségét, gördülékenyebbé tenni terjesztésünket, reklámokat szerezni, üzleti bartereket kötni, aközben is folyamatosan dolgozott egy saját gyártású portréfilmjén, amelyet az egyik legnagyobb élő magyar íróról készített. Aztán máshogyan alakult az élete, elkerült a szerkesztőség mellől. Később ijesztő híreket hallottunk felőle, de reménykedtünk, hogy azok talán mégsem igazak. De most sajnos itt a végső tény: Cmarits Gábor harminchét évesen végleg elment. Ő szerkesztőségünk tízéves történetének első haltja. Kollégánk volt, néhányunknak barátja is. „Velünk volt.” Megőrizzük az emlékét. (MC)

